

తతా రావణసీతాయా సీతాయా శత్రుకర్షణః |
ఇయేష పదమన్వేష్టుం చారణాచరితే పథి || 1

దుష్కరం నిష్ప్రతిద్వంద్వం చికిర్షన్ కర్ష వానరః |
సముదగ్రశిరోగ్రీవా గవాం పతి లివాబభౌ || 2

అథ వైడూర్యవర్ణేషు శాద్వలేషు మహాబలః |
భీరః స్ఫులికల్పేషు విచచార యథాసుఖమ్ || 3

ద్విజాన్ విత్రాసయన్ భీమా నురసా పాదపాన్ హరన్ |
మృగాంశ్చ సుబాహున్ నిఘ్నన్ ప్రవృద్ధ ఇవ కేసరీ || 4

నీలలోహితమాంజిష్ఠ పత్రవర్ణైః సితాసితైః |
స్వభావవిహితైః శ్చిత్రైః ర్థాతుభి సమలంకృతమ్ || 5

కామరూపిభి రావిష్ట మభీక్ష్యం సపరిచ్ఛిదైః |
యక్షకిన్నరగంధర్వై ర్దేవకల్పైశ్చ పన్నగైః || 6

స తస్య గిరివర్యస్య తలే నాగవరాయుతే |
తిష్ఠన్ కపివర స్తత్ర ప్రాదే నాగ ఇవాబభౌ || 7

స సూర్యాయ మహేంద్రాయ పవనాయ స్వయంభువే |
భూతేభ్యశ్చాంజలిం కృత్వా చకార గమనే మతిమ్ || 8

అంజలిం ప్రాజ్ఞుభిః కృత్వా పవనా యాత్మయోనయే |
తతాఽ భివవృధే గంతుం దక్షిణో దక్షిణాం దిశమ్ || 9

ప్లవంగప్రవరై ర్ద్వప్తః ప్లవనే కృతనిశ్చయః |
వవృధే రామవృద్ధ్యర్థం సముద్ర ఇవ పర్వసు || 10

నిష్ప్రమాణశరీర స్సన్ లిలంఘయిషు రర్ణవమ్ |
బాహుభ్యాం పీడయామాస చరణాభ్యాం చ పర్వతమ్ ||
11

స చచా లాచల శ్చాపి ముహూర్తం కపిపీడితః |
తరూణాం పుష్పితాగ్రాణాం సర్వం పుష్ప మశాతయత్ ||
12

తేన పాదపముక్తేన పుష్పాఘేణ సుగంధినా |
సర్వతః సంవృత శ్చైలో బభౌ పుష్పమయో యథా || 13

తేన చొత్తమవీర్యేణ పీడ్యమానః స్స పర్వతః |
సలిలం సంప్రసుస్రావ మదం మత్త ఇవ ద్విపః || 14

పీడ్యమానస్తు బలినా మహేంద్రస్నేన పర్వతః |
రీతీ ల్నిర్వర్తయామాస కాంచనాంజనరాజతీః || 15

ముమోచ చ శిలా శ్చైలో విశాలా సమనశిలాః |
మధ్యమే నాల్పిషా జుష్టా ధూమరాజీ లివానలః || 16

గిరిణా వీడ్యమానేన వీడ్యమానాని సర్వతః |
గుహావిష్టాని భూతాని వినేదు ల్వకృతైః స్వరైః || 17

స మహాసత్త్వసన్నాద శ్వేలపీడానిమిత్తజః |
ప్యథివీం పూరయామాస దిశ శ్చౌపవనాని చ || 18

శిరోభిః పృథుభిః సర్పా వ్యక్తస్వస్తికలక్షణైః |
వమంతః పావకం ఘోరం దదంశు ర్దశనై శిలాః || 19

తా స్తదా సవిష్టై ర్ద్రవ్యాః కుపితై స్తై ర్దహశిలాః |
జజ్వలుః పావకౌర్దీప్తా బిభిదుశ్చ సహస్రధా || 20

యాని చౌషధజాలాని తస్మిన్ జాతాని పర్వతే |
విషఘ్నా నృపి నాగానాం న శేకు శ్శమితుం విషమ్ || 21

భిద్యతేఽయం గిరి ర్భూతై రితి మత్త్వా తపస్వినః |
త్రస్తా విద్యాధరా స్తస్మా దుత్పేతుః స్త్రీగణైః సహ || 22

పానభూమిగతం హిత్వా హైమ మాసవభాజనమ్ |
పాత్రణి చ మహారాణి కరకాంశ్చ హిరణ్మయాన్ || 23

లేహ్యేనుచ్ఛావచాన్ భక్త్యాన్ మాంసాని వివిధాని చ |
ఆర్షభాణి చ చర్మాణి ఖడ్గాంశ్చ కనకత్పరూన్ || 24

కృతకంఠగుణాః క్షీబా రక్తమాల్యానులేపనాః |
రక్తక్షాః పుష్కరాక్షాశ్చ గగనం ప్రతిపేదిరే || 25

హారనూపురకేయూర పాలిహార్యధరాః స్త్రీయః |
విస్మితా సస్మితా స్తస్థు రాకాశే రమణైః సహ || 26

దర్శయంతో మహావిద్యాం విద్యాధరమహార్షయః |
సహితా స్తస్థు రాకాశే వీక్షాంచక్రుశ్చ పర్వతమ్ || 27

శుశ్రువుశ్చ తదా శబ్ద మృషీణాం భావితాత్మనామ్ |
చారణానాం చ సిద్ధానాం స్థితానాం విమలేఽంబరే || 28

ఎష పర్వతసంకాశో హనూమాన్ మారుతాత్మజః |
తితీర్షతి మహావేగ స్సముద్రం మకరాలయమ్ || 29

రామార్థం వానరార్థం చ చికిర్షన్ కర్మ దుష్కరమ్ |
సముద్రస్య పరం పారం దుప్రొపం ప్రాప్తుమిచ్ఛతి || 30

ఇతి విద్యాధరాః శ్రుత్వా వచ స్తేషాం మహాత్మనామ్ |
త మప్రమేయం దదృశుః పర్వతే వానరర్షభమ్ || 31

దుధువే చ స రొమాణి చకంపే చాచలోపమః |
ననాద సుమహానాదం సుమహానివ తొయదః || 32

ఆనుపూర్వేణ వృత్తం చ లాంగూలం రొమభి శ్చితమ్ |
ఉత్పతిష్యన్ విచిక్షేప పక్షిరాజ ఇవారగమ్ || 33

తస్య లాంగూల మావిద్ధ మాత్తవేగస్య పృష్ఠతః |
దద్యశే గరుడేనేవ హ్రీయమాణో మహాఋగః || 34

బాహూ సంస్తంభయామాస మహాపరిఘసంనిభౌ |
ససాద చ కపిః కట్యాం చరణౌ సంచుకొచ చ || 35

సంహృత్య చ భుజౌ శ్రీమాన్ తథైవ చ శిరోధరామ్ |
తేజః స్త్వం తథా వీర్య మావివేశ స వీర్యవాన్ || 36

మార్గ మాలొకయన్ దూరా దూర్ధ్వం ప్రణిహితేక్షణః |
రురోధ హృదయే ప్రాణా నాకాశ మవలొకయన్ || 37

పద్భ్యాం దృఢ మవస్థానం కృత్వా స కపికుంజరః |
నికుంచ్య కర్ణౌ హనుమా నుత్పతిష్యన్ మహాబలః |
వానరాన్ వానరశ్రేష్ఠ ఇదం వచనమబ్రవీత్ || 38

యథా రాఘవనిర్ముక్తః శరః శ్వసనవిక్రమః |
గచ్ఛే త్రద్వ ధమిష్యామి లంకాం రావణపాలితామ్ || 39

న హి ద్రక్ష్యామి యది తాం లంకాయాం జనకాత్మజామ్ |
అనేనైవ హి వేగేన గమిష్యామి సురాలయమ్ || 40

యది వా త్రిదివే సీతాం న ద్రక్ష్యా మ్యకృతశ్రమః |
బద్ధ్వా రాక్షసరాజాన మానయిష్యామి రావణమ్ || 41

సర్వథా కృతకార్యోఽహ మేష్యామి సహ సీతయా |
ఆనయిష్యామి వా లంకాం సముత్పాట్య సరావణామ్ ||
42

ఎవముక్త్వా తు హనుమాన్ వానరాన్వానరొత్తమః |
ఉత్పా తాథ వేగేన వేగవా నవిచారయన్ || 43

సుపర్ణమివ చాత్మానం మేనే స కపికుంజరః || 44

సముత్పతతి తస్మిం స్తు వేగా త్తే నగరోహిణః |
సంహృత్య విటపాన్ సర్వాన్ సముత్పేతు సమంతతః ||
45

స మత్తకొయష్టిభకాన్ పాదపాన్ పుష్పశాలినః |
ఉద్వహ న్మూరువేగేన జగామ విమలేఽంబరే || 46

ఊరువేగొద్ధతా వృక్షా ముహూర్తం కపి మన్వయః |
ప్రస్థితం దీర్ఘ మధ్వానం స్వబంధు మివ బాంధవాః || 47

త మూరువేగొన్తభితా సాలా శ్చన్యే నగొత్తమాః |
అనుజగ్గుర్హనుమంతం సైన్యా ఇవ మహీపతిమ్ || 48

ప్రథమః సర్గః

సుపుష్పితాగ్రై ర్భవభుః పాదపై రన్వితః కపిః |
హనుమాన్ పర్వతాకారో బభూ వాద్భుతదర్శనః || 49

సారవంతోఽథ యే వృక్షా న్యమజ్జన్ లవణాంభసి |
భయాదివ మహేంద్రస్య పర్వతా వరుణాలయే || 50

స నానాకుసుమైః కీర్ణః కపి స్నాంకురకొరకైః |
శుశుభే మేఘసంకాశః ఖద్వోతై లివ పర్వతః || 51

విముక్తా స్తస్య వేగేన ముక్త్యా పుష్పాణి తే ద్రుమాః |
అవశీర్యంత సలిలే నివృత్తాః సుహృదో యథా || 52

లఘుత్వేనోపపన్నం తద్ విచిత్రం సాగరేఽపతత్ |
ద్రుమాణాం వివిధం పుష్పం కపివాయుసమీలితమ్ || 53

తారాచిత మివాకాశం ప్రబభౌ స మహార్ణవః | 54

పుష్పాఘే ణానుబద్ధేన నానావర్ణేన వానరః |
బభౌ మేఘ ఇవాకాశే విద్యుద్ధణవిభూషితః || 55

తస్య వేగసమాధూతైః పుష్పై స్తాయ మదృశ్యత |
తారాభి రభిరామాభి రుదితాభి లివాంబరమ్ || 56

తస్యాంబరగతౌ బాపవా దదృశాతే ప్రసారితౌ |
పర్వతాగ్రా ద్వినిప్రోంతౌ పంచాస్యావివ పన్నగౌ || 57

పిబ న్నివ బభౌ చాపి సోల్లి జాలం మహార్ణవమ్ |
పిపాసు లివ చాకాశం దదృశే స మహాకపిః || 58

తస్య విద్యుత్ప్రభాకారే వాయుమార్గానుసారిణః |
నయనే విప్రకాశేతే పర్వతస్థా వివానలౌ || 59

పింగే పింగాక్షముఖ్యస్య బృహతీ పలిమండలే |
చక్షుషీ సంప్రకాశేతే చంద్రసూర్యావివౌదితౌ || 60

ముఖం నాసికయా తస్య తామ్రయా తామ్ర మాబభౌ |
సంధ్యయా సమభిస్పృష్టం యథా తత్ సూర్యమండలమ్ ||
61

లాంగూలం చ సమావిద్ధం ప్లవమానస్య శోభతే |
అంబరే వాయుపుత్రస్య శక్రధ్వజ ఇవో చ్ఛితః || 62

లాంగూలచక్రేణ మహాన్ శుక్లదంష్ట్రాఽనిలాత్మజః |
వ్యరోచత మహాప్రాజ్ఞః పలివేషీవ భాస్కరః || 63

స్ఫిగ్దేశే నాతితామ్రేణ రరాజ స మహాకపిః |
మహతా దారితేనేవ గిలిర్ గైలికథాతునా || 64

తస్య వానరసింహస్య ప్లవమానస్య సాగరమ్ |
కక్షాంతరగతౌ వాయు ల్జిమూత ఇవ గర్జతి || 65

ప్రథమః సర్గః

ఖే యథా నిపతం త్యుల్యా హ్యుత్తరాంతా ద్వినిఃస్యతా |

దృశ్యతే సానుబంధా చ తథా స కపికుంజరః || 66

పతత్పతంగసంకాశో వ్యాయత శ్శుశుభే కపిః |

ప్రవృద్ధ ఇవ మాతంగః కక్ష్యయా బధ్యమానయా || 67

ఉపలిష్టాచ్ఛరీరేణ ఛాయయా చావగాఢయా |

సాగరే మారుతావిష్టా నౌ లివాసీ త్తదా కపిః || 68

యం యం దేశం సముద్రస్య జగామ స మహాకపిః |

స స తస్యారువేగేన సాన్తాద ఇవ లక్ష్యతే || 69

సాగర స్యోల్లిజాలానా మురసా శైలవర్ష వృణామ్ |

అభిఘ్నం స్తు మహావేగః పుష్పవే స మహాకపిః || 70

కపివాత శ్చ బలవాన్ మేఘవాత శ్చ నిస్సృతః |

సాగరం భీమనిర్ఘోషం కంపయామాసతుర్భ్రూశమ్ || 71

వికర్షన్నూల్లిజాలాని బృహంతి లవణాంభసి |

పుష్పవే కపిశార్దూలౌ వికిరన్నివ రొదసీ || 72

మేరుమందరసంకాశా నుద్ధతాన్ స మహార్ణవే |

అత్యక్రామన్ మహావేగ స్తరంగాన్ గణయన్నివ || 73

తస్య వేగసముద్ఘాతం జలం సజలదం తదా |

అంబర్షం విబభ్రాజ శారదాభ్ర మివాతతమ్ || 74

తిమినక్తరుషాః కూర్వా దృశ్యంతే వివృతాస్తదా |

వస్త్రాపకర్షణే నేవ శరీరాణి శరీలణామ్ || 75

ప్లవమానం సమీక్ష్యాథ భుజంగా సాగరాలయాః |

వ్యోమ్ని తం కపిశార్దూలం సుపర్ణ ఇతి మేనిరే || 76

దశయోజనవిస్తీర్ణా త్రింశద్వ్యోజన మాయతా |

ఛాయా వానరసింహస్య జలే చారుతరాఽ భవత్ || 77

శ్వేతాభ్రఘనరాజీవ వాయుపుత్రానుగామినీ |

తస్య సా శుశుభే ఛాయా వితతా లవణాంభసి || 78

శుశుభే స మహాతేజా మహాకాయో మహాకపిః |

వాయుమార్గే నిరాలంబే పక్షవానివ పర్వతః || 79

యేనాసా యాతి బలవాన్ వేగేన కపికుంజరః |

తేన మార్గేణ సహసా ద్రోణీకృత ఇవార్ణవః || 80

ఆపాతే పక్షిసంఘానాం పక్షిరాజ ఇవ వ్రజన్ |

హనుమాన్ మేఘజాలాని ప్రకర్షన్ మారుతౌ యథా || 81

పాండురారుణవర్ణాని నీలమాంజిష్ఠకాని చ |

కపినాఽఽ కృష్యమాణాని మహాబ్రాణి చకాశరే || 82

ప్రవిశ న్నభ్రజాలాని నిష్పతంశ్చ పునః పునః |

ప్రచ్ఛన్నశ్చ ప్రకాశశ్చ చంద్రమా ఇవ లక్ష్యతే || 83

ప్లవమానం తు తం దృష్ట్వా ప్లవంగం త్వలితం తదా |
వవర్షుః పుష్పవర్షణి దేవగంధర్వదానవాః || 84

తతాప న హి తం సూర్యః ప్లవంతం వానరొత్తమమ్ |
సిషేవే చ తదా వాయూ రామకార్యాద్ధసిద్ధయే || 85

ఋషయ స్తుష్టువు శ్చైనం ప్లవమానం విహాయసా |
జగుశ్చ దేవగంధర్వాః ప్రశంసంతా మపశౌజసమ్ || 86

నాగాశ్చ తుష్టువు ర్యక్షా రక్షాంసి విబుధాః ఖగాః |
ప్రేక్ష్య సర్వే కపివరం సహసా విగతక్లమమ్ || 87

తస్మిన్ ప్లవగశార్దూలే ప్లవమానే హనూమతి |
ఇక్ష్యాకుకులమానార్థీ చింతయామాస సాగరః || 88

సాహాయ్యం వానరేంద్రస్య యది నాహం హనూమతః |
కలిష్యామి భవిష్యామి సర్వవాచ్యో వివక్షతామ్ || 89

అహ మిక్ష్యాకునాథేన సగరేణ వివర్ధతః |
ఇక్ష్యాకుసచివ శ్చాయం నావసీదితు మర్హతి || 90

తథా మయా విధాతవ్యం విశ్రమేత యథా కపిః |
శేషం చ మయి విశ్రాంతః సుఖే నాతిపతిష్యతి || 91

ఇతి కృత్వా మతిం సాధ్వీం సముద్ర శ్చన్నమంభసి |
హిరణ్యనాభం మైనాక మువాచ గిరిసత్తమమ్ || 92

త్వ మిహాసురసంఘానాం పాతాళతలవాసినాం |
దేవరాజ్ఞా గిరిశ్రేష్ఠ పరిఘ సునివేశితః || 93

త్వమేషాం జాతవీర్యాణాం పునరే వాత్పతిష్యతామ్ |
పాతాళ స్యాప్రమేయస్య ద్వార మావృత్య తిష్ఠసి || 94

తిర్య గూర్ధ్వ మధ శ్చైవ శక్తి స్తే శైల వర్ధితుమ్ |
తస్మాత్ సంచాదయామి త్వా ముత్తిష్ఠ గిరిసత్తమ || 95

న ంష కపిశార్దూల స్త్వా ముపర్యేతి వీర్యవాన్ |
హనూమాన్ రామకార్యార్థం భీమకర్మా ఖ మాఘతః || 96

అస్య సాహ్యం మయా కార్య మిక్ష్యాకుకులవర్తినః |
మమ హీక్ష్యాకవః పూజ్యాః పరం పూజ్యతమా స్తవ || 97

కురు సాచివ్య మస్మాకం న నః కార్యమతిక్రమేత్ |
కర్తవ్యమకృతం కార్యం సతాం మన్యుముదీరయేత్ || 98

సలిలా దూర్ధ్వ ముత్తిష్ఠ తిష్ఠ త్వేష కపి స్త్వయి |
అస్మాక మతిథి శ్చైవ పూజ్యశ్చ ప్లవతాం వరః || 99

చామీకరమహానాభ దేవగంధర్వ సేవిత |
హనుమాం స్త్వయి విశ్రాంత స్తత శేషం గమిష్యతి || 100

కాకుత్స్థ స్యాన్మశంస్యం చ మైథిల్యాశ్చ వివాసనమ్ |
శ్రమం చ ప్లవగేంద్రస్య సమీక్ష్యోత్థాతు మర్హసి || 101

హిరణ్య నాభో మైనాకౌ నిశమ్య లవణాంభసః |
ఉత్పాత జలాత్పార్థం మహాద్రుమలతాయుతః || 102
స సాగరజలం భిత్త్వా బభూ వాభ్యుత్థిత స్తదా |
యథా జలధరం భిత్త్వా దీప్తరశ్మి ర్దివాకరః || 103
స మహాత్మా ముహూర్తేన సర్వతః సలిలావృతః |
దర్శయామాస శృంగాణి సాగరేణ నియోజితః || 104
శాతకుంభ నిభైః శృంగైః సకిన్నరమహారగైః |
ఆదిత్యోదయసంకాశై రాలిఖద్భి రివాంబరమ్ || 105
తప్తజాంబూనదైః శృంగైః పర్వతస్య సముత్థితైః |
ఆకాశం శస్త్రసంకాశమభవత్ కాంచనప్రభమ్ || 106
జాతరూపమయైః శృంగైర్ బ్రాజమానైః స్వయంప్రభైః |
ఆదిత్యశతసంకాశః సాఽభవ ద్గిరిసత్తమః || 107
త ముత్థిత మసంగేన హనుమా నగ్రతః స్థితమ్ |
మధ్యే లవణతొయస్య విఘ్నోఽయ మితి నిశ్చితః || 108
స త ముత్థిత మత్యర్థం మహావేగౌ మహాకపిః |
ఉరసా పాతయామాస జీమూతమివ మారుతః || 109
స తథా పాతిత స్తేన కపినా పర్వతొత్తమః |
బుద్ధ్యా తస్య కపే ర్వేగం జహర్ష చ ననంద చ || 110

త మాకాశగతం వీర మాకాశే సముపస్థితః |
ప్రీతౌ హృష్టమనా వాక్య మబ్రవీత్ పర్వతః కపిమ్ |
మానుషం ధారయన్ రూపమాత్మనః శిఖరే స్థితః || 111
దుష్కరం కృతావాన్ కర్త త్వ మిదం వానరోత్తమ |
నిపత్య మమ శృంగేషు విశ్రమస్య యథాసుఖమ్ || 112
రాఘవస్య కులే జాతై రుదధిః పరివర్ధితః |
స త్వాం రామహితే యుక్తం ప్రత్యర్దయతి సాగరః || 113
కృతే చ ప్రతికర్తవ్య మేష ధర్మః సనాతనః |
సాఽయం తత్ప్రతికారార్థీ త్వత్త స్సమాన మర్హతి || 114
త్వన్నిమిత్త మనేనాహం బహుమానాత్ ప్రచోదితః |
తిష్ఠ త్వం కపిశార్దూల మయి విశ్రమ్య గమ్యతామ్ || 115
యోజనానాం శతం చాపి కపిరేష సమాఘ్నతః |
తవ సానుషు విశ్రాంతః శేషం ప్రక్రమతా మితి || 116
తదిదం గంధవత్ స్వాదు కందమూలఫలం బహు |
తదాస్వాద్య హరిశ్రేష్ఠ విశ్రాంతోఽను గమిష్యసి || 117
అస్మాకమపి సంబంధః కపిముఖ్య త్వయాఽస్తి వై |
ప్రఖ్యాత స్త్రిషు లొకేషు మహాగుణపరిగ్రహః || 118

వేగవంతః ప్లవంతో యే ప్లవంగా మారుతాత్మజ |
తేషాం ముఖ్యతమం మన్యే త్వామహం కపికుంజర ||
119

అతిథిః కిల పూజార్హః ప్రాకృతోఽపి విజానతా |
ధర్మం జిజ్ఞాసమానేన కిం పున స్త్వాద్భృశో మహాన్ || 120
త్వం హి దేవవరిష్ఠస్య మారుతస్య మహాత్మనః |
పుత్ర స్తస్యైవ వేగేన సదృశః కపికుంజర || 121

పూజితే త్వయి ధర్మజ్ఞ పూజాం ప్రాప్నోతి మారుతః |
తస్మాత్త్వం పూజనీయో మే శృణు చాప్యత్ర కారణమ్ ||
122

పూర్వం కృతయుగే తాత పర్వతాః పక్షిణోఽభవన్ |
తే హి జగ్గుర్లిశః సర్వా గరుడానిలవేగినః || 123

తత స్తేషు ప్రయాతేషు దేవసంఘా సహర్షిభిః |
భూతాని చ భయం జగ్గు స్తేషాం పతనశంకయా|| 124

తతః క్రుద్ధః సహస్రాక్షః పర్వతానాం శతక్రతుః |
పక్షాం శ్చిచ్ఛేద వజ్రేణ తత్ర తత్ర సహస్రశః ||125

స మా ముపాగతః క్రుద్ధో వజ్ర ముద్యమ్య దేవరాట్ |
తతోఽహం సహసా క్షిప్తః స్వసనేన మహాత్మనా || 126

అస్మిన్ లవణతోయే చ ప్రక్షిప్తః ప్లవగొత్తమ |
గుప్తపక్షసమగ్రశ్చ తవ పిత్రాభిరక్షితః || 127

తతోఽహం మానయామి త్వాం మాన్యో హి మమ
మారుతః |
త్వయా మే హ్యేష సంబంధః కపిముఖ్య మహాగుణః ||
128

అస్మి న్నేవంగతే కార్యే సాగరస్య మమైవ చ |
ప్రీతిం ప్రీతమనాః కర్తుం త్వ మర్హసి మహాకపే || 129

శ్రమం మొక్షయ పూజాం చ గృహాణ కపిసత్తమ |
ప్రీతిం చ బహు మన్యస్య ప్రీతోఽస్మి తవ దర్శనాత్ || 130

ఎవముక్తః కపిశ్రేష్ఠస్తం నగొత్తమ మబ్రవీత్ |
ప్రీతోఽస్మి కృతమాతిధ్యం మన్య రేషోఽపనీయతామ్ ||
131

త్వరతే కార్యకాలో మే అహశ్చా ప్యతివర్తతే |
ప్రతిజ్ఞా చ మయా దత్తా న స్థాతవ్య మిహాంతరే || 132

ఇత్యుక్త్వా పాణినా శైల మాలభ్య హరిపుంగవః |
జగా మాకాశ మావిశ్య వీర్యవాన్ ప్రహసన్నివ || 133

స పర్వతసముద్రాభ్యాం బహుమానా దవేక్షితః |
పూజిత శ్చౌపపన్నాభి రాశీర్బరనిలాత్మజః || 134

అథోర్ధ్వం దూర ముత్సూత్వ హిత్వా శైలమహార్ణవౌ |
పితుః పంథాన మాస్థాయ జగామ విమలేఽంబరే || 135

భూయ శ్చోర్ధ్వగతిం ప్రాప్య గిరిం త మవలోకయన్ |
వాయుసూను ర్నిరాలంబే జగామ విమలేఽంబరే || 136

తద్ ద్వితీయం హనుమతో దృష్ట్వా కర్త సుదుష్కరమ్ |
ప్రశశంసు సురా సర్వే సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః || 137

దేవతా శ్చాభవన్ హృష్టా స్తత్రస్థా స్తస్య కర్కణా |
కాంచనస్య సునాభస్య సహస్రాక్షశ్చ వాసవః || 138

ఉవాచ వచనం భీమాన్ పరితోషాత్ సగద్గదమ్ |
సునాభం పర్వతశ్రేష్ఠం స్వయమేవ శచీపతిః || 139

హిరణ్యనాభ శైలేంద్ర పరితుష్టాఽస్మి తే భృశమ్ |
అభయం తే ప్రయచ్ఛామి తిష్ఠ సౌమ్య యథాసుఖమ్ ||
140

సాహ్యం తే సుమహా ద్విక్రాంతస్య హనూమతః |
క్రమతో యోజనశతం నిర్ణయస్య భయే సతి || 141

రామస్యేష హితాయైవ యాతి దాశరథే ర్హరిః |
సత్క్రియాం కుర్వతా తస్య తోషితోఽస్మి దృఢం త్వయా ||
142

తతః ప్రహర్ష మగమ ద్విపులం పర్వతొత్తమః |
దేవతానాం పతిం దృష్ట్వా పరితుష్టం శతక్రతుమ్ || 143

స వై దత్తవర శైలో బభూ వావస్థిత స్తదా |
హనుమాంశ్చ ముహూర్తేన వృత్తిచక్రామ సాగరమ్ || 144

తతో దేవా సగంధర్వా సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః |
అబ్రూవన్ సూర్యసంకాశాం సురసాం నాగమాతరమ్ ||
145

అయం వాతాత్మజః శ్రీమాన్ ప్లవతే సాగరోపరి |
హనుమా న్నామ తస్య త్వం ముహూర్తం విఘ్నమాచర ||
146

రాక్షసం రూప మాస్థాయ సుఘోరం పర్వతోపమమ్ |
దంష్ట్రకరాళం పింగాక్షం వక్త్రం కృత్వా నభసమమ్ || 147

బలమిచ్ఛామహే జ్ఞాతుం భూయ శ్చాస్య పరాక్రమమ్ |
త్వాం విజేష్య త్యుపాయేన విషాదం వా గమిష్యతి || 148

ఎవముక్తా తు సా దేవీ దైవతై రభిసత్కృతా |
సముద్రమధ్యే సురసా బిభ్రతీ రాక్షసం వపుః || 149

వికృతం చ విరూపం చ సర్వస్య చ భయావహమ్ |
ప్లవమానం హనూమంత మావృత్యేద మువాచ హా ||
150

మమ భక్తః ప్రదిష్ట స్త్వ మీశ్వరై ర్వానరర్షభ |
అహం త్వా భక్తయిష్యామి ప్రవిశేదం మమాననమ్ || 151

ఎవ ముక్త స్ఫురసయా ప్రాంజలి ర్వానరర్షభః |
ప్రహృష్టవదనః శ్రీమా నిదం వచన మబ్రవీత్ || 152

రామో దాశరథి రామ ప్రవిష్టా దణ్డకావనమ్ |
లక్ష్మణేన సహ బ్రాత్రా వైదేహ్య చాపి భార్యయా || 153

అన్యకార్యవిషక్తస్య బద్ధవైరస్య రాక్షసైః |
తస్య సీత హృతా భార్యా రావణేన యశస్వినీ || 154

తస్యా స్వకాశం దూతౌఽహం గమిష్యే రామ శాసనాత్ |
కర్తు మర్హసి రామస్య సాహ్యం విషయవాసిని || 155

అథవా మైథిలీం దృష్ట్వా రామం చాక్లిష్టకాలిణమ్ |
ఆగమిష్యామి తే వక్త్రం సత్యం ప్రతిశృణోమి తే || 156

ఎవముక్తా హనుమతా సురసా కామరూపిణీ |
అబ్రవీ న్నాతివర్తే న్నాం కశ్చిదేష వరా మమ || 157

తం ప్రయాంతం సముద్వీక్ష్య సురసా వాక్యమబ్రవీత్ |
బలం జిజ్ఞాసమానా వై నాగమాతా హనూమతః || 158

ప్రవిశ్య వదనం మేఽద్య గంతవ్యం వానరొత్తమ |
వర ఎష పురా దత్తౌ మమ ధాత్రేతి సత్వరా || 159

వ్యాదాయ వక్త్రం విపులం స్థితా సా మారుతేః పురః |
ఎవ ముక్తః సురసయా క్రుద్ధో వానరపుంగవః || 160

అబ్రవీత్ కురు వై వక్త్రం యేన మాం విషహిష్యసే |
ఇత్యుక్తా సురసాం క్రుద్ధో దశయోజన మాయుతః |
దశయోజనవిస్తారో బభూవ హనూమాం స్తదా || 161

తం దృష్ట్వా మేఘసంకాశం దశయోజన మాయతమ్ |
చకార సురసా చాస్యం వింశద్వ్యోజన మాయతమ్ || 162

హనుమాంస్తు తతః క్రుద్ధ స్త్రింశద్వ్యోజనమాయతః |
చకార సురసా వక్త్రం చత్వారింశ త్తథా చ్ఛితమ్ || 163

బభూవ హనుమాన్ వీరః పంచాశద్వ్యోజనోచ్ఛితః |
చకార సురసా వక్త్రం షష్టియోజన మాయతమ్ || 164

తథైవ హనుమా స్వీరః సప్తతీయోజనోచ్ఛితః |
చకార సురసా వక్త్ర మశీతీయోజనోచ్ఛితమ్ || 165

హనుమా నచలప్రఖ్యో నవతీయోజనోచ్ఛితః |
చకార సురసా వక్త్రం శతయోజన మాయతమ్ || 166

తద్దృష్ట్వా వ్యాదితం త్వాస్యం వాయుపుత్రః సుబుద్ధిమాన్ |
సుసంక్షి ప్యాత్మనః కాయం బభూ వాంగుష్ఠమాత్రకః ||
167

సాఽభిపత్యాశు తద్వక్త్రం నిష్పత్య చ మహాజవః |
అంతరిక్షే స్థితః శ్రీమా నిదం వచనమబ్రవీత్ || 168

ప్రవిష్టాఽస్మి హి తే వక్త్రం దాక్షాయణి నమోఽస్తు తే |
గమిష్యే యత్ర వైదేహీ సత్యం చాసీ ద్వర స్తవ || 169

తం దృష్ట్వా వదనా న్ముక్తం చంద్రం రాపసుముఖా దివ |
అబ్రవీత్ సురసా దేవీ స్వీన రూపేణ వానరమ్ || 170

అర్థసిద్ధ్యై హరిశ్రేష్ఠ గచ్ఛ సౌమ్య యథాసుఖమ్ |
సమానయస్య వైదేహీం రాఘవేణ మహాత్మనా || 171

తత్ తృతీయం హనుమతౌ దృష్ట్వా కర్మ సుదుష్కరమ్ |
సాధు సాద్భితి భూతాని ప్రశశంసు స్తదా హరిమ్ || 172

స సాగర మనాధృప్య మభ్యేత్య వరుణాలయమ్ |
జగా మాకాశ మావిశ్య వేగేన గరుడోపమః || 173

సేవితే వారిధారాభిః పతగైశ్చ నిషేవితే,
చరితే కైశికాచార్వై రైరావతనిషేవితే || 174

సింహకుంజరశార్దూల పతగౌరగవాహనైః |
విమానై సంపతభిశ్చ విమలై సమలంకృతే || 175

వజ్రాశనిసమాఘాతైః పావకై రుపశోభితే |
కృతపుణ్యై ర్మహాభాగైః స్వర్గజిద్భ రలంకృతే || 176

వహతా హవ్యమత్యర్థం సేవితే చిత్రభానునా |
గ్రహనక్షత్రచంద్రార్కతారాగణవిభూషితే || 177

మహర్షి గణగంధర్వనాగయక్షసమాకులే |
వివిక్తే విమలే విశ్వే విశ్వావసునిషేవితే || 178

దేవరాజగజాక్రాంతే చంద్రసూర్యపథే శివే |
వితానే జీవలొకస్య వితతే బ్రహ్మనిర్మితే || 179

బహుశ స్సేవితే వీరై ర్విద్యాధరగణై ర్వరైః |
జగామ వాయుమార్గే తు గరుత్మానివ మారుతిః || 180

ప్రదృశ్యమాన సర్వత్ర హనుమాన్సారుతాత్మజః |
భేజేఽంబరం నిరాలంబం లంబపక్ష ఇవాద్రిరాట్ || 181

ప్లవమానం తు తం దృష్ట్వా సింహికా నామ రాక్షసీ |
మనసా చింతయామాస ప్రవృద్ధా కామరూపిణీ || 182

అద్య దీర్ఘస్య కాలస్య భవిష్యామ్యహమాశితా |
ఇదం హి మే మహత్సత్త్వం చిరస్య వశ మాగతమ్ ||
183

ఇతి సంచింత్య మనసా ఛాయామస్య సమాక్షిపత్ |
ఛాయాయాం గృహ్యమాణాయాం చింతయామాస
వానరః || 184

సమాక్షిప్తాఽస్మి సహసా పంగూకృతపరాక్రమః |
ప్రతిలోమేన వాతేన మహానౌలివ సాగరే || 185

తిర్య గూర్ధ్వ మధశ్చైవ వీక్షిమాణ స్తతః కపిః |
దదర్శ స మహాత్ సత్త్వ ముత్థితం లవణాంభసి || 186

తత్ దృష్ట్వా చింతయామాస మారుతి ల్వికృతాననమ్ ||
187

కపిరాజేన కథితం సత్త్వమద్భుతదర్శనమ్ |
ఛాయాగ్రాహి మహావీర్యం తదిదం నాత్ర సంశయః ||
188

స తాం బుద్ధ్వాఽర్థతత్త్వేన సింహికాం మతిమాన్ కపిః |
వ్యవర్థత మహాకాయః ప్రవృషీవ వలాహకః || 189

తస్య సా కాయ ముద్వీక్ష్య వర్ధమానం మహాకపేః |
వక్త్రం ప్రసారయామాస పాతాళాంతరసన్నిభమ్ |
ఘనరాజీవ గర్జంతీ వానరం సంభద్రవత్ || 190

స దదర్శ తత స్తస్యా వివృతం సుమహ స్తుఖమ్ |
కాయమాత్రం చ మేధావీ మర్మాణి చ మహాకపిః || 191

స తస్యా వివృతే వక్త్రే వజ్రసంహననః కపిః |
సంక్షిప్య ముహు రాత్మానం నిష్పపాత మహాబలః || 192

ఆస్యే తస్యా నిమజ్జంతం దదృశు సిద్ధచారణాః |
గ్రస్యమానం యథా చంద్రం పూర్ణం పర్వణి రాపఋణా ||
193

తతస్తస్యా నఖై స్తీకై ర్మర్కా ణ్యుత్ కృత్య వానరః |
ఉత్పపాతాథ వేగేన మనః సంపాతవిక్రమః || 194

తాం తు దృష్ట్వా చ ధృత్యా చ దాక్షిణ్యేన నిపాత్య చ |
స కపిప్రవరౌ వేగా ద్వవృధే పునరాత్మవాన్ || 195

హృతహృత్ సా హనుమతా పపాత విధురాంభసి || 196

తాం హతాం వానరేణాశు పతితాం వీక్ష్య సింహికామ్ |
భూతా న్యాకాశచారీణీ తమూచుః ప్లవగొత్తమమ్ || 197

భీమ మద్య కృతం కర్మ మహాత్ సత్త్వం త్వయా హతమ్ |
సాధయార్థ మభిప్రేత మలిప్తం ప్లవతాం వర || 198

యస్య త్వేతాని చత్వారి వానరేంద్ర యథా తవ |
ధృతి ర్హృష్టి ర్మతి ర్దాక్ష్యం స కర్మసు న సీదతి || 199

స తైః స్సంభావితః పూజ్యః ప్రతిపన్నప్రయోజనః |
జగా మాకాశ మావిశ్య పన్నగాశనవత్ కపిః || 200

ప్రాప్తభూయిష్టపారస్తు సర్వతః ప్రతిలోకయన్ |
యోజనానాం శతస్యాంతే వనరాజిం దదర్శ సః || 201

దదర్శ చ పతన్నేవ వివిధద్రుమభూషితమ్ |
ద్వీపం శాఖామృగశ్రేష్ఠౌ మలయోపవనాని చ || 202

సాగరం సాగరానూపం సాగరానూపజాన్ ద్రుమాన్ |
సాగరస్య చ పత్నీనాం ముఖాన్యపి విలోకయన్ || 203

స మహామేఘసంకాశం సమీక్ష్యాత్కానమాత్మవాన్ |
నిరుంధంత మివాకాశం చకార మతిమాన్ మతిమ్ ||
204

కాయవృద్ధిం ప్రవేగం చ మమ దృష్ట్వవ రాక్షసాః |
మయి కౌతూహలం కుర్యు రతి మేనే మహాకపిః || 205

తతః శృలీరం సంక్షిప్య తన్తహీధరసన్నిభమ్ |
పునః ప్రకృతి మాపేదే వీతమోహ ఇవాత్మవాన్ || 206

తద్రూప మతిసంక్షిప్య హనుమాన్ ప్రకృతౌ స్థితః |
త్రీన్ క్రమానివ విక్రమ్య బలివీర్యహరౌ హరిః || 207

స చారునానావిధరూపధాలీ, పరం సమాసాద్య
సముద్రతీరమ్ |
పరై రశక్యః ప్రతిపన్నరూప, సమీక్షితాత్కా సమవేక్షితార్థః ||
208

తతః స లంబస్య గిరేః సమృద్ధే, విచిత్రకూటే నిపపాత
కూటే |
సకేతకొద్దాలకనాళికేరే, మహాభ్రకూటప్రతిమో మహాత్కా ||
209

తతస్తు సంప్రాప్య సముద్రతీరం,
సమీక్ష్య లంకాం గిరివర్యమూర్ధ్నా |
కపిస్తు తస్మిన్నిపపాత పర్వతే,
విధూయ రూపం వ్యథయన్ మృగద్విజాన్ || 210

స సాగరం దానవపన్నగాయుతం,
బలేన విక్రమ్య మహోర్మిమాలినమ్ |
నిపత్య తీరే చ మహాదధేస్తదా,
దదర్శ లంకామమరావతీమివ || 211

ఇత్యార్షే, శ్రీ మద్రామాయణే, వాల్మీకియే, ఆదికావ్యే
సుందరకాణ్డే ప్రథమః సర్గః